

P 727

Класа у Санџова Кузмијаха

60

БУДНИ УВЕОЦИ

ПЕСМЕ

ЗМАЈ-Ј. ЈОВАНОВИЋА.

ИЗДАЊЕ СРПСКЕ КЊИЖАРЕ

БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА

У НОВОМЕ САДУ.

У НОВОМЕ САДУ

српска штампарија дра Светозара Милетића
1883.

Цена је 60 новчића.

СРПСКА КЊИЖАРА

БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА У НОВОМЕ САДУ

препоручује поштованој српској читалачкој публици
ова нова и најновија издања:

ЦРНА ИНДИЈА приповетка ЖИЛ ВЕРНА. Цена 60 новч.	ВЕЛИМИР и БОСИЉКА роман Милов. Видаковића. Цена 1 фор.	МАЂИОНИЧАР или ГЛАВНЕ ТАЈНЕ свију решења са помоћу хемије, физике, хитроће ру- ку, рачуна и карата. Цена 50 новч.
КРЧМАРЕВ СИН или НА СИЛУ ОЦЕУБИЦА кривичан роман. Цена 50 н.	КЛЕТВА ПОЛУДЕЛЕ занимљив роман из енглеск. живота превод с енглеског Цена 85 нов.	ВЕЛИКА СРПСКА НАРОДН. ПЕСМАРИЦА са 560 одабраних песама ратних, про- шких, девојачких, веселих, даворија и позоришних. Цена 60, укор. 75 н.
ПУТОВАЊЕ ПО НОВОЈ СРБИЈИ пише Сретен Л. П. Цена је свакој све- сци 20 нов.	НЕСУЋЕНИ шаљива игра у четири дела написао Др. Милан Јовановић. Цена 40 новч.	ВАСПИТАЧИЦА приповетка Фрање Хофмана превео Ђ. ГЛИБОЊСКИ. Цена 50 н.

Ко у групи од ових горе наведених књига купи, добија:

на 2 или 3 фор. 20 процената	на 8 фор. — 33 $\frac{1}{3}$ процената
" 4 " 25 "	" 10 " — 40 "
" 6 " 30 "	

толико дакле процен. приде у књигама нашег издања.

P 727

И. Бр. 54340

ЋУЛИЋИ УВЕОЦИ

ПЕСМЕ

ЗМАЈ-Ј. ЈОВАНОВИЋА.

504

У НОВОМЕ САДУ

ИЗДАЊЕ КЊИЖАРЕ БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА.

1882.

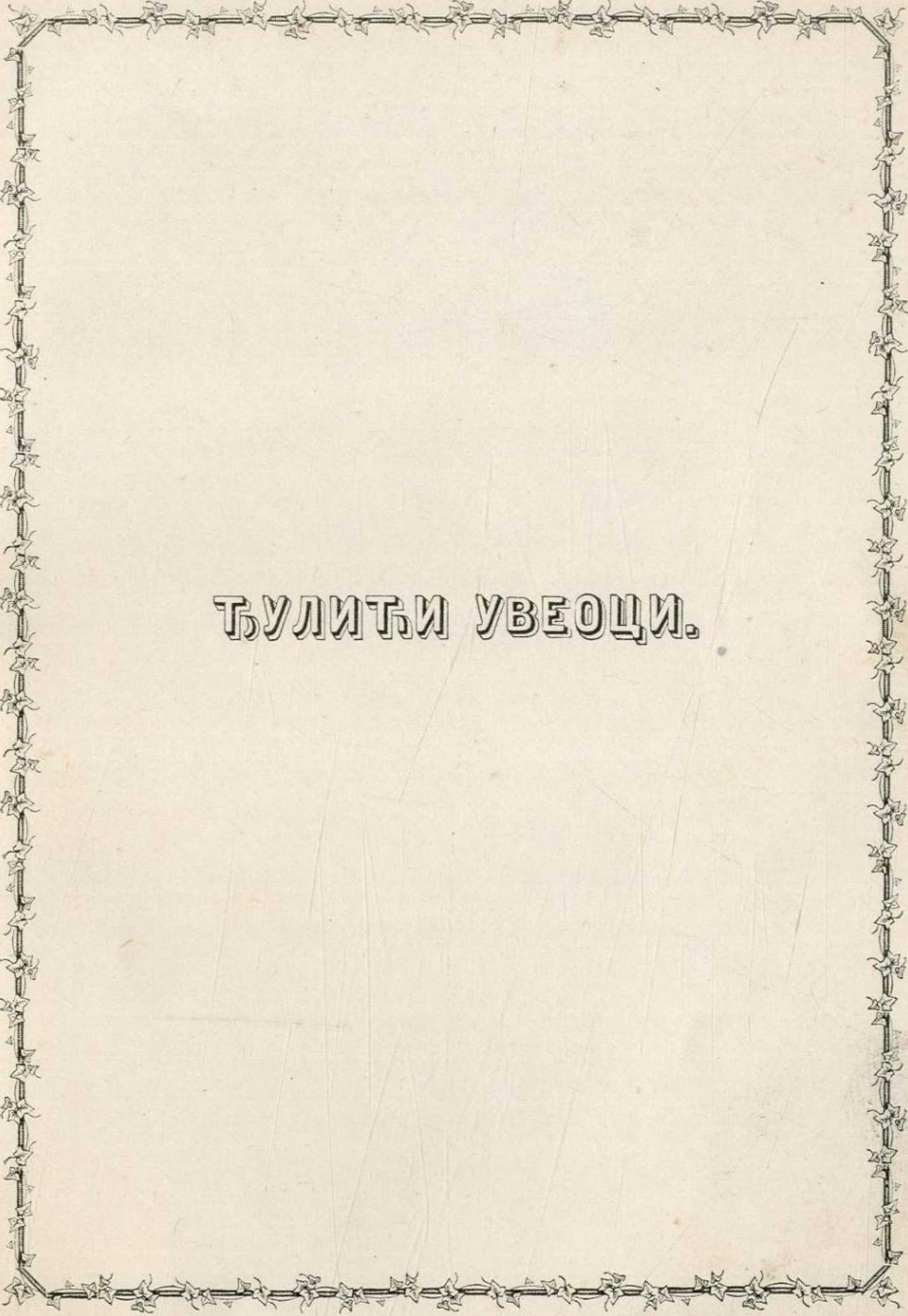

У НОВОМЕ САДУ

српска штампарија дра Светозара Милетића,

1882.

ТУЛИТИ УВЕОЦИ.

ве што даље време хити,
Све се већма прошлост грли,
Све се већма моји мртви
Мени чине неумрли.

Све их већа светлост хвата,
И рајске их зраке љубе;
Нестаје им сенке с лица,
С облика се црте губе.

Све што дубље у њих гледим,
Примајућ' им светлост у се,
Све то већма, све то јаче,
Душе њине сливају се.

Махом дође мом погледу,
Па не могу разазнати
Које ли је моја љуба,
Које ли је моја мати!

Тражим слику оца свога, —
Јест, она је, — ал' је нова —
Проплетена ј' душом мојих
Пријатеља и другова.

Тражим лица своје деце,
Што су рано у гроб пала, —
Спојила се, — а кроз-а њих
Смеши с' сестра моја мала.

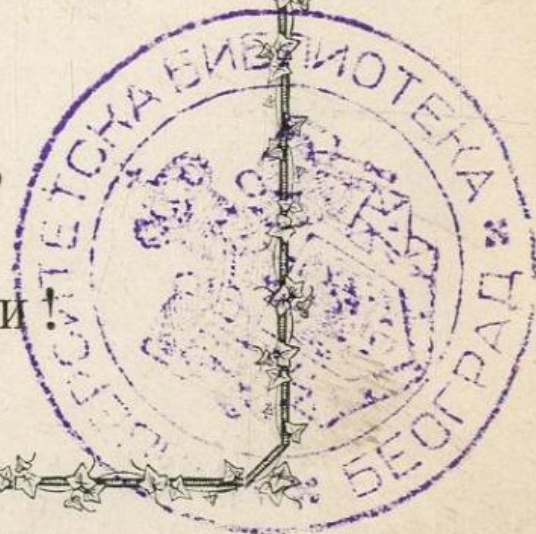

Кликнем: Оче, мајко, љубо,
Друзи. децо, сејо моја!
И сузе се моје суше
На светлости тога споја.

Кроз гроб само ваља проћи,
Па ћу с' и ја с њима слити.
Ако-л тамо нема ништа?!
— И тад ћемо једно бити.

*

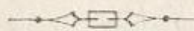
Ево венца тужна цвећа,
Кој' сам теби поч'о вити,
А венац се шире спleo
— Све вас може загрлити!

Не могу га у вис бацит', —
Па нек' стоји иза свега
Међ Србима, као спомен
Мог живота и вашег.

(1881.)

олна лежи, а нас вара нада:
Оздравиће, оздравиће млада!
Наша нада, — сен празнога
сена —

Поседасмо поред одра њена.
Ми и сену верујемо слепо.
— Она моли:

„Причај ми што лепо!“

Гладећ' косу са чела јој врела,
Смишљам, шта би радо чути
хтела.

Што ј' најлепше радо бих јој
низ'о:

Видиш, душо, пролеће је близо, —
А њој свану:

„Пролеће је близо.“

Небо ће се заблистати блистом,
Гора ће се заоденут' листом,
Сунце синут', како није давно, —
Одазва се:

„Ох, сунашце славно!“

Оживеће у лугу славуји,
Сва ће гора песмом да забруји.
Она шапну:

„Ох, мили славуји!“

Дић' ћемо се фрушкогорском рају,
Ићи ћемо све у загрљају
Пландовати по оном буквику.
Она рече:

„Ти ћеш носит' Смиљку!“

Гледаћемо лишће и дрвеће,
Брати ћемо јагоде и цвеће,
Дивећи се планинскоме миру,
Стићи ћемо белом манастиру;
Па у храму, где су рајски зраци,
Молићемо с' богу —

„И божијој мајци.“

Знаш у хладу, испод оне гране,
Бистри извор, где смо били лане,
Кажу, да је из вилиних двора,
Од њег' болник оздравити мора.

„Оздравити мора . . .“

Кад с' окрепиш на томе студенцу,
Тада ћемо поћи горе к венцу,
Ићи ћемо стазом и вијугом,
Ићи ћемо пропланком и лугом,
Оном вису —

„Што је небу близу.“

Од куд видиш на све четир стране
Даљна места, њиве и пољане ;

Лево Дунав, Банат, Бачка мила,
Авала се десно заплавила,
А по даље ти брежуљци сиви,
То је Босна — и ту Србин живи.
„Је ли, — Србин живи...“

То је рекла, па се задрхтала;
Очи свела, па мирно заспала.
— Гледамо је, шта ли, боже, сања,
Уморена од тог путовања.

Ми стојимо, — мира јој чувари —
Гледећ' лице, како јој се жари, —
А том жару допирују хлада
Уздисаји нашег празног нада.

уче чарах пролеће и цвеће,
Да се по њем шеће;
Будих горе, да зелен прихвате,
И славује да се песме лате;
Причах извор из вилиних двора,
Од ког болник оздравити мора;
Надолевах црних мисли таму;
Клечах надом у божијем храму;
Звах природу, која јоште дрема,
А данаске, — свега тога нема.
Гледам тамо, — па опет овамо,
Нигде ништа, — једно сунце само,
Једно сунце, — и то ће да зађе,
— Да ми никад више не изађе...

Вођем, клецам, идем, застајавам,
Шеталицу сату задржавам;
Јурим, бежим, ка' очајник клети,
Зборим речи, речи без памети:
„Не сме нам умрети!“

Вичем богу: Она је још млада!
Вичем правди: Она се још нада!
Анђелима: Ви јој срца знате!
Вичем земљи: Она није за те!
Ни од куда нема ми одјека, —
Вичем себи: Зар јој немаш лека!...
Идем, станем, ка' очајник клети,
Опет зборим речи без памети:
„Не сме нам умрети!“

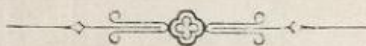

Идем, станем, па ми клоне глава
Над колевком, где нам чедо спава.
Чедо с' буди, па ме гледа немо ;
Гледамо се, па се заплачемо ;
Па и њему, ка' очајник клети,
Зборим речи, речи без памети :
„Не сме нам умрети!“

Нит' хоће воде, нит' хоће лека,
— Ипак бих рек'о, да нешто чека.
Понуде носе мајка и сеја,
— Она с' насмеја.
Би ли да видиш пролетно цвеће?
— Па ни то не ће.
Да шта ми хоћеш, патнице моја?
— „Хоћу да буде божија воља...”

ишљасмо, да ће дуго да траје.
— Уђи-де, мајко, — издахнула је!
И крај је болу, и крај је муци;
Издахнула је на левој ми руци.

Светиња грозна тог самртног часа
Паде нам на душу, паде нам на
груди,
И нико нема ни речи, ни гласа,
Нико с' не усуди
Дотакнут' се крила тога сна,
ил' јаве.
Заталасат' ваздух око мртве
главе.

Стајасмо неми код мртваца близу, —
Болови наши онесвеснули су;
Обамрло срце, претрнули ваји,
Следеле се сузе, смрзли уздисаји.
Питање једно дрхта нам на усти',
А ни то не сме нико да изусти,
Ове две-три речи, пуне вечна јада :
„Шта ћемо сада? . . .“

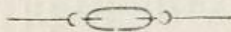

унце с' роди, па завири
У поноре мојих груди;
Ужасне се, па ме махне,
Пође даље путем својим.
Ја останем с јадом мојим
У ужасно вел'ком свету
Сам;
Сунце с' диже, спушта, зађе, —
То се зове дан.

Све се тиша, све се мири,
— Свет је канда сад још шири —
А бескрајност у црини
Жели негде да одахне,

Па на моју душу пане,
Ту пребледе, као да је
Црња рани моћ, —
Гледа на ме, оставља ме, —
То се зове н о ћ.

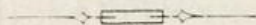
Мртво небо, мртва земља,
Не мичу се магле сиве;
Мртви дани, мртве ноћи,
— Само боли јоште живе.

Тоне, пада мртва нада
У наруче мртвом богу,
Изумрло, што је могло,
Само боли још не могу.

Навикла се суза оку,
Издахнути ту је рада;
Ал' се с мртва ока враћа,
Па на мртво срце пада.

Мртво срце суза буди,
Падајући на њ са виси,
Из њег' ничу ове песме,
Мртво цвеће без мириса.

ад сам био на твојом гробу
Замириса мир босиљка,
А мени се причу гласак:
„Шта ми ради, моја Смиљка?“

Твоја Смиљка, сиротанка,
Још не може ногом стати,
А отац је зборит' учи —
Прва реч јој биће: М а т и !

Кад узмогне ногом стати,
Кад научи матер звати,
Довешћу је гробу твојоме,
Ту нек каже: М а т и, м а т и !

Ох, како ће на те гласе
Црна гуја јада мога
Упити се, стегнути се
Око срца рањенога!

Па ће можда смртном стегом
Раздробити сву тегобу, — —
Ви'ш, како су лепе наде,
Што ме држе у животу!

Зар ја љубит' више не смем?
Зар се мени само крати
Своју драгу драгом звати,
Уздахнути, осећати!?
Ко ми може љубав убит',
Ма да ј' срце раскидано!
— Ја те љубим, чедо моје,
Чедо моје — закопано!

Ја не умем жеље крити,
Та жеље нам живот чине;
Ја још живим, а ко живи,
Тај за рајем својим гине.
И ја гинем срцем живим,
И ја гинем непрестано —

Ја за тобом гинем, злато,
Злато моје — закопано!

Сваком сјаје једна звезда
Кроз тамнину горких јада,
Сваког теши ова звезда —
А зар за ме нема нада!?
Зар ти ниси увек била
Мелем-цвеће мојих рана,
Зар ми ниси и сад нада,
Надо моја — закопана!

Кад су били часи златни,
Кад времена беху срећна,
Ја сам им'о много вере,

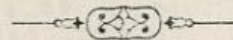
— Ал' зар вера није вечна!
Зар је вера, што у јаду
Изневери сиротана!?
— Зар те не смем својом звати,
Веро моја — закопана!?

Ти си мртва, мој животе,
Отишла си с овог света,
Тој даљини нема мере —
Па зар и то да нам смета!
Нека пада над и вера,
То ми љубав и не свлада —
Ја те љубим, празна сенко,
И без вере и без нада!

Бежећ' некуд — дођох, стигох
У тишину горе свете,
Па дозивах беле виле,
Што их снивах као дете.

Заћуташе горске тице,
Само дрва лишћем тресу,
А тај шапат к'о да вели:
„Не тражи их, — умрле су!“

Времену је, тако с' чини,
Вековечно вечит трај.
Овом свету, тој празнини,
Нигде почет, нигде крај.

Вечност само?! — Е, па шта је!
Е, па шта је простор тај!?
Испунити кадар га је
Један цигли уздисај.

ао свећа воштаница,
Коју је држала
Рука малаксала,
И гледале очи,
Заносном немоћи,
На самртном часу,
На своме угасу —
Очи магла прели,
Борба груди смори,
Патник се исцели
— А свећа још гори...

Гори у тишини,
У пустоши тој, —
Такав ми се чини
Сада живот мој.

и си већем бледа била,
Ал' весело са мном шета;
Ти си већем била болна —
. . . . Ја се сећам једног цвета.

Ја се сећам оног цвета,
Који сам ти онда дао,
— Баш бејасмо код Дунава —
Ти задрхта, — цветак пао.

На води се још окрен'о,
К'о да вели: С богом, роде!
П' онда оде, п' онда оде
Путем вала, струјом воде.

Изгуби се тако брзо,
Однесе га вода мутна;
Из твог ока суза кану,
Као нека тужна слутња.

Брзо оде цвет за цветом,
— Она прва суза твоја
Створила је море суза,
У ком тоне душа моја.

Блистај, горо, листала
Тужнима рад' лека!
Блистај, зоро, блистала
Овако до века!

Шапћи, луже тихани,
Мири, липо, мири,
А лахоре лагани,
Ти јој мирис шири!

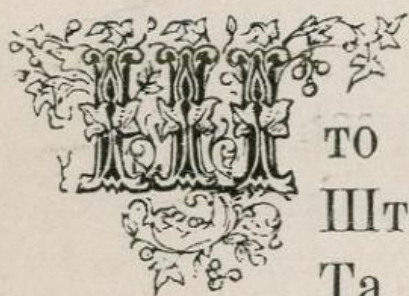
Прижељкујте у гори
Славујићи нујни,
Жубори-де, жубори,
Поточићу бујни!

Остај тако марљива
И за дочек спремна,
Остај тако дарљива,
Самоћо мелемна.

Лечи, теши до века
Све болане груди,
Које беже од света
И од браће људи.

то ме људи гледе тако,
Што ме тако прате свуде?
Та пред њима нисам плак'о, —
Па што ми се тако чуде?

Ја им нисам приповед'о
Моје боле, моје јаде, —
А лице је моје бледо,
'вако бледо од вајкаде.

Ја пред њима нисам клек'о,
Нисам прса своја био;
Ја им нисам ништа рек'о,
Ја сам хладна стена био.

Ха — осмејак тај ме сећа,
Шта је чудно овим људ'ма, —
То је ова кита цвећа,
Што ј' на мојим виде груд'ма.

Ох, опрост'те, страни људи,
Опрости ми, ледно доба,
Ево скидам с мојих груди
Росно цвеће с — њена гроба.

Ја се не ћу китит' цвећем,
Већ га кидам на оделке,
У књигу га, ево, мећем,
Те ћулиће — те увелке.

реврћући прашне књиге,
Прашне књиге и хартије,
Нађох песму забачену,
Што је нико чит'о није.

Та је песма излив срца,
Излив душе сретних дана,
У њојзи је моја срећа,
Љубав моја опевана.

У њојзи је одзив раја,
На усклике жића млада,
Са највишег негда виса,
Са врхунца мојих нада.

Али ко би данас смео
Сећати ме сретних дана!
— Не смем ни ја, да те читам,
Песмо моја нечитана.

Поред мене свећа дрхће,
К'о да б' песму читат' хтела,
Ја је дадох њеном пламу —
Хартија је изгорела.

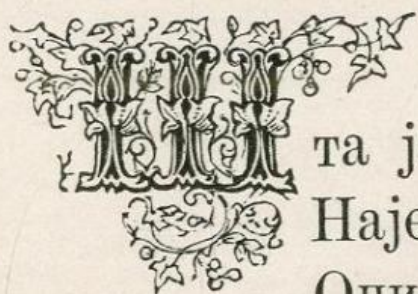
Хартија је изгорела,
Ал' осташе слова бела,
Песма моја нечитана
Још се види са пепела.

И ја читам своју песму,
Уздисаје срца врела,
Читам цветак своје среће,
Све то читам — са пепела.

Ох, зар тако љубав света
И по смрти јоште траје!
Ох, зар тако пеп'о чува
Моје свете осећаје!

Зар је пеп'о тако веран,
Па не пушта миље своје!
— Аој песмо, туго моја!
Ој, пепеле, добро моје!

та је туга, која дође
Наједаред махом целим!
Опије те, занесе те,
Обори те падом смелим!

Залети се, да те сломи,
Захука се, да те скрши,
Загрли те, па те стоми,
Пољуби те — па те сврши!

Така туга срце вида,
У вечити мир га смешта,
Така туга није туга,
Није силна, није вешта.

То је туга, што те дигне,
Пак те у свом крилу њија,
Сваки дан ти срце рани,
А рану ти још превија!

Што те љуби, што те пази,
Око тебе брижно лети,
Отрује те, боже свети,
Ал' ти не да још умрети!

А кад заспиш, она шапће:
„Спавај, спавај, жртво моја,
Одмори се на мом крилу,
Чува тебе туга твоја!“

А кад сване зора бела,
Кликће као соко сиви,
Она ти се прва јави:
„Добро јутро, још смо живи!“

Од јесени до јесени,
Од пролећа до пролећа,
Од дан на дан бива јача,
Од час до час бива већа.

Што те крепи, ако клонеш,
Што те дигне, ако паднеш,
Што ти не да, да потонеш,
Што те чека, да одахнеш.

Кад ти срце ледом следи,
Задахне те, да се згреваш,
Кад ти сузе све исцеди,
Нагони те, да јој певаш.

Учини се ка' да спава,
К'о да није више туга,
Па ти кане заборава,
А после се томе руга.

Кад помислиш: сиш'о с' ума,
Разбере те у зло доба,
Па се смеши, па те теши:
„'вако ћемо све до гроба!“

робудио с' оркан љути,
Ишчунао врту цвете;
Отуд даље — к'о да риче:
Тешко теби, јадни свете!

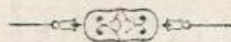
Подиг'о се у висину,
Па облаке раздерао;
Стогодишњем расту рече:
„Ето, видиш, сад си пао!“

Тражи море, па га нађе,
Тресну, смрви беле броде;
Па уздахну урнебесно, —
Насмеја се — даље оде.

Гром га прати, а он лети!
Куда лети, куд ли бега?
Оде цркви, па ту сруши
Крст са храма божијега.

Што то чиниш? — Питали га,
Кад је клон'о, па се стиш'о...
„Ко би чуо моју тајну,
Тај би с места с ума сиш'о!“

х, како је сиво, тамно,
Као да није данак сван'о;
А небо је тако мутно,
Као око исплакано.

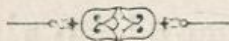
А ја гледам кроз ту таму.
Гледам, гледам на високо,
Гледам у то сетно небо,
У то сузно мутно око;

Гледам у тај сумор јадни,
У празнину ту голему,
У тај уздах, грдни, хладни,
Гледам у ту сету нему.

Па то ми је сада лепо,
Па то ми је сада мило . . .
Као да ми никад око
Није сунца ни видило, —

К'о да никад прамалећа
Мом животу није било,
К'о да никад није сунце
Срећу моју пољубило.

Можда није то баш тако —
— — Можда бејах где на путу,
Па се жељан врнух дома,
Своме гњезду, своме куту.

А преда ме ти изађе,
Окићена са бисери',
Са бисери' наше среће,
Са три сина и две кћери.

Ја вас спазих, па задрхта', —
Хтедох питат', ал' се боја':
„Је-л то Мирко? Је-л то Сава?
Југ, Тијана, Смиљка моја?“

Сви сте здрави, сви весели,
— А ја чујем рајске трубе;
На груди ми љуба лети,
А деца ми руке љубе.

Српска мати, српска деца, —
Па све чило, — па све моје —
„Стан’те мало, беж’те мало,
Ово сунце велико је!“

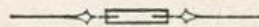
А ви мени српском речи,
Љуба: „Друже!“ Деца: „Бабо!“
А ја руком, не знам за што,
Морам стиснут’ чело слабо.

„Немојте ме топом среће, —
Ја се бојим тог куршума!“
И ја онда, — и ја онда, —
И ја онда — сиђох с ума.

Па сад видим неке страве, —
Час бих клео, час бих плак'о.
— Сиђох с ума, — смилујте се —
Реците ми да је тако!

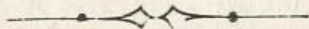
унце с' рађа, зора блиста,
Облачићи златом сјаје.
Да, — природа ј' увек иста,
Велика је, дивотна је.

Развијају с', преливају с'
Исте слике, исте боје;
Као кључем навијена
Сва природа чини своје.

Исто небо тамо горе, —
Истим миром цвет мирише, —
Иста земља испод мене,
— Само један гробак више.

Исте горе, исти лузи,
Које гледах тол'ко пути;
Ал' то негда све збораше,
А сад — ћути, страшно ћути...

удбина се зове, — како-л?
Ова рука тако ледна,
Рука хладна као змија,
Рука злобна, — не знаш чија.

Лева страна наших груди,
То је њено игралиште;
Има нокте ка' у тигра, —
Срцима се нашим игра.

Кад полете сузе оку,
Она стисне, па им крати;
На вечну те муку меће, —
Да јој платиш тренут среће.

а, да богме, свака рана
Има своје биље,
— А мене је очарало
Моје — ново миље.

Хај, ала је дивна мома
Нашла верна друга!
Ох! ала се ми волимо,
Ја и моја туга.

Моја друга, моја туга,
Суза не пролива,
Моја туга, моја друга,
Тихо с' осмехива.

Моје лане није смртно,
Да растанком прети,
Моја друга, моја туга,
Не може умрети.

Моје луче не јауче,
Већ ме љуби живо,
А ја сам је вером, надом,
Животом дарив'о.

Пољупци су њени дуги,
Крај им се не знаде,
Само што су отровани,
Ал' баш за то сладе.

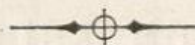
Ми идемо загрљени
По сред бела света,
А нико нас и не види,
Нико нам не смета.

Нико не зна, што још никад
Није осећано ;
Како љуби своју тугу
Срце ишчупано ;

Не зна њихне осећаје,
Њихне уздисаје,
И шта зборе, шта говоре,
Шта ли свету таје.

Ој, песници, стари друзи,
Што срца имате,
Насмејте се на ту љубав,
Коју не схватате!

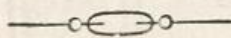
лаго оном, који уме
Да без речи бол изрази,
Било складом гласовирним,
Било вруле меки' гласи';

Ил' превлаком преко струна
Уздисајне оне силе,
Ил' трепетом харфе свете,
Ил' јецањем китре миле.

Ти си синак вишег духа,
Коме рѣчи дао није, —
Само звуке, само складе,
Само чисте мелодије.

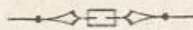
Музика је чиста суза,
Коју носе крила рајска ;
— А речи су здраво земске,
Кад је туга надземаљска.

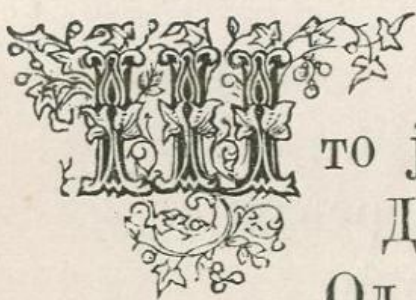

вај прамен косе плаве,
То је коса моје мајке.
Овај прамен косе црне,
То је коса мог бабајке.

Ово су ми к'о два цвета
Из дeтинства, из давнина;
Ова роса на том цвећу,
То је суза њина сина.

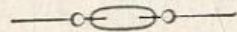
то је јава тако кивна,
Да ти веру сву потреса!
Од куд санку сила дивна,
Да отвори сва небеса?

Засијају зрачне стазе,
Ка' да с' у дуж звезде сјате,
Видиш своје како слазе,
— Саме душе — ал' познате.

Рај са земљом загрле се,
И хладноћа са топлотом;
Оне међе растопе се
Међу смрти и животом.

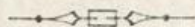

Чујеш вечност како бруји,
На њеном се сунцу згреваш;
Кроз душу ти вера струји
— И ти не знаш да то сневаш.

д муке се песме вију ;
Рад лека се сузе лију.
Ал' ко пита за те ноћи,
За авети њене црне,
Кад под клетвом њине моћи
Очи, срце, све претрне.
Нигде звезде, свуда тама,
— Па ни суза, ни песама.

за горе сунце ниче,
Па на гробљу дрва злати;
Роса пала на цветиће,
Па их учи мирисати.

Више мене славуј птица
Тужне своје песме вије,
К'о да чита с мога лица,
Па ме пита како ми је?

Мени ј', друже, нешто лако
Како ј' данак огрануо;
Сневао сам да сам плак'о,
Па ми ј' терет одлануо.

опет ме к вама води
Моја стара, верна мис'о. — —
— Што миришеш, песмо моја,
Још те нисам ни напис'о?

Мирно куца срце моје,
К'о у храму свете збиље.
— Што миришеш, песмо моја,
Као тамјан и босиље?

„Не мирише твоја песма,
— То је мирис рајска цвећа,
То ј' близина двеју душа,
Којих-но се синак сећа.

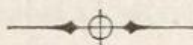
Једно душа твојег оца
— Сушта благост и доброта, —
Друго душа мајке твоје,
Хранитељке твог живота.

Оне стоје ту па гледе,
Како вијеш сплет малени
Из дубине душе своје
Њиној светој успомени.

И ако ти с' кашто чини
Да се сузе твоје суше,
Ти се сети од куда је —
То ј' топлота њине душе.

Осетиш ли часак, који
Радној тежњи поља тражи,
Ти се сети ко те крепи,
Ти се сети ко те снажи!“

мрти, смрти, црна смрти,
Ти си дошла по њу, — је ли?
Не пресеци, бога ради,
Везу нашу! — А смрт вели:

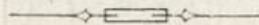
„Ја разумем твоју стрепњу, —
Пресекла сам везу многу;
Ваша ј' веза тако јака,
Пресећи је ја не могу.“

„Само ћу јој — то ми с' може —
Друго име сада дати,
До сада се љубав звала,
— Од сад ће се тугом звати.“

ного ли је загонетно
У природи што се стиче.
Кад убију гују љуту
— Још се дуго она миче.

То трзање само трпе,
— Не разуму хладне стене.
Ал' мени се то трзање
Чини, да су — песме њене.

а студени срца мога,
Ка' два зрака по врх леда,
Остала ми два соколка,
Два пупољна братучеда.

„Не вара ли све на свету —
Бранко ће ми мелем бити!
Не вара ли све на свету —
Цветом ћу се поносити!

Не вара ли све на свету —“
— Али вара кад је моје...
За недељу кратких дана
Битисаше обадвоје.

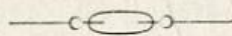
Месечина као негда,
Гле, још има живих тица!
Лахор ветар крили' ману,
Замириса љубичица.

Спојила се душа ноћи,
Спојила се с душом дања,
Па шапнуше: Сузе точи,
Ал' се сећај радовања!

Коме зборе ови гласи?
Ја помислих сам у себи;
Душа дања, душа ноћи
Загрли ме: Теби, теби!

А ја што им рећи хтедох,
То славујак певну прије:
Од радости ништа слађе;
Од жалости ништ' светије.

Д детињства, од једва-сећања,
У времену невина голубља,
Имао сам, уз које приања', —
Тад не знадох колико их љубља'.

У младости, у прозорју снова,
У то бујно чиловања доба,
Имао сам до срца другова,
И до срца — и до њина гроба.

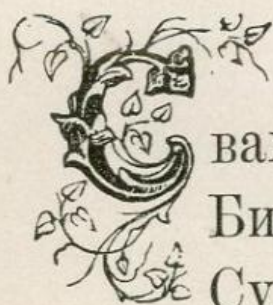
У зрелости, на оствару жеља,
Кад се стаза бољој срећи прти,
Имао сам добрих пријатеља,
— Није свако умрѐо пре самрти.

Драги часи, — мили загрљаји —
Речи песме, — уздисаји нади,
Љубав вера, — а вера се сјаји —
Кад'јоница младости их кади.

Сад на све то спустила се тама;
Сад на све то спустила се туга;
Моја суза или тече сама,
Или једва нађе плачидруга.

Спомену вам одужит' се хтети,
То је тлапња слепилом голема...
Ал' ми нико не може отети:
Љубити вас — и када вас нема.

вако јутро сунце суши
Бисер-росу са цветова,
Сунце зађе, нојца дође,
А на цвећу роса нова.

Опет сунце росу брише,
А роса се нова слива;
Тако данас, тако сутра,
Тако дуго, дуго бива. . .

И сунце је малаксало, —
Роса с' није уморила.
Онда сунце виде шта је:
Да то није роса била.

на мила, а он врсан; —
Ево иду, купе свате.
Дођоше ми са лимуном,
Да ме њиме старосвате.

Остав'те ме, моји драги,
Нису више за ме свати!
Они моле, тако својски,
— Ја морадох обећати.

Топчидерска црква мала,
Ал' је пуна светла нада;
Како не би било нада.
Србин војно, српска млада.

Хај, како је сунце топло!
Хај, како је цвеће славно!
Хај, како је мени драго
Миловање ваше јавно!

Како српски коло игра,
Како српске мисли буди!
А кум Јосим загрли ме:
„Стари свате, вес'о буди!“

Песме јече, чаше звече,
Руменији сви у лицу.
Де, старојко, реци и ти
Ма најкраћу здравичицу!

А старојко жеље ниже,
(Као да небо њега слуша):
„Весела вам буди срећа,
И к’о данас увек душа!“

Испи чашу, — па је хити
И песму је отпевао, —
Као да није ноћас удиљ
С гробовима друговао . . .

рећа стоји, нешто чека ;
А јад иде, бог зна окле.
Срећа им је била кратка,
Јад ће бити, бог зна докле.

„Куме, куме, погледај га, —
Има ли му јоште дана?“
Мила кумо, ја га видим,
Умреће ти данас Јана.

Ето вам га мога кумства !
Ето вам га мојих жеља !
Ето вам га моје песме !
Ето вам га мог весеља !

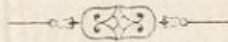
Моје небо, јер је мутно ;
Моје сунце, — јер је село ;
Моје цвеће, где год које, —
Јер је тако невесело.

Моји врти, моја поља, —
Јер је тако сузна трава ;
Моје звезде, — јер се крију ;
Моје доба, јер свет спава.

Моје стазе, — јер су пусте, —
Кад су моје, идем њима ;
Моја гора, — јер се сада
Нико о њу не отима.

Гора стрепи на све стране,
Ка' да пропаст свету слути;
Само лишће кашто шане:
Слободно је уздахнути!

ад сам на свет овај пао,
На свет овај магловити,
Кажу да сам много плак'о,
— Не сећам се, може бити.

Кад се магла ведрит' поче,
Па ми зорин зрак засвити,
Кажу да сам много пев'о,
— Не сећам се, — може бити.

Ал' кад стиснем болно чело,
К'о кроз сан се сећам свега, —
Да сам увек тајно зеб'о
Од проклетства данашњега.

ок имах срећу пуну,
Свету је нисам крио;
У песме сам је слио:
„Прими је, свете мио!“

Сад бих да падне на ме
Целога света туга;
У срећи сам онако,
Сад 'вако тражим друга.

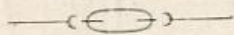
руги на гроб плоче међу
И ваљају на њих хриде,
Е да спомен дуже траје,
Да с' гробови даље виде.

Нека ради ко шта хоће,
Слободно је, свак по своме,
А ја мртве моје дижем.
Па у срцу носим своме.

Гроб је и то, ал' на њему
Душа моја цркву зида.
Гроб је и то, и на њему
Од бола је пирамида.

Кад ја умрем, бол ће пасти,
Ал' ће остат' бршљан ови,
— А остаће можда дуже
Него плоче и крстови.

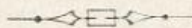

азумеш ли шта је свет?“
Пит'о ме негда среће лет.

„Разумеш ли га сад?“
Пита ме горки јад.

— Тад рећи нисам хтео;
Сад рећи — не бих смео.

Мепо ли ми описујеш
Оно дивно, силно море,
Кад маина дланом меким
Разглади му с чела боре.

Па још нојца кад заплави,
Па затрепте звезде мило, —
А теби се тако чини,
Да се море с небом слило.

Оно море, што кад рикне,
Задрхћу се даљни краји. —
Та страхота даклем уме
Да се стиша и затаји!!

Ко га гледа, не би рек'о
Кол'ко ј' у њем' мртвих снова.
Кол'ко с' у њем' изгубило
Жеља, нада и бродова.

Ох, причај ми, причај јоште —
Груд се моја од тог шири.
Даклем море, силно море,
Тако уме да се смири!?

Аој, боже свемогући,
Молим силу твоју јаку,
Дај и мени — мојој души.
Површину барем таку.

Молио сам бога крепко.

Што га мољах бог ми даде,
Те ми с' чини душа моја
Да ј' и она море саде.

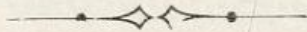
Легли вали, па заспали,
Као вишим чудом неким;
Маина им богодана
Чело глади дланом меким.

Па сад плави, ноћи света!
Треперите, звезде мило!
Ево море — душа моја —
Уједно се с вама слило.

На зрцалу душе моје
Огледа се месечина.
— Ко те пита, ко ли хаје,
Што је доле у дубина.

Ко те пита, ко ли хаје,
Кол'ко ј' на дну мртвих снова,
Кол'ко с' у њој утопило
Жеља, нада и бродова!

Д чега си, боже, срце знао
створит'?

— Најпре куша срећа, да-л ће
га уморит' ;

Плахом силом јурне, да га огњем
спржи,

— Срце се одржи.

За њом дођу боли, — лед и мраз
га сколи,

— Срце им одоли.

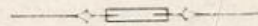
Хај, читаво гробље на срце се
слеже,

— Срце не подлеже ;

Хај, читаво гробље у њега је стало

— И још нешто мало :
Јоште једна плоча, — јоште
 једна стена,
У њој урезана некол'ка имена, —
С њима с' пев'о, плак'о, ништа
 им не скриви,
— А сад су ти мртви, — макар
 да су живи.

Појте, појте, весел'те се,
Та то мени ништ' не смета!
Јер се мени тако чини,
Да вас гледам с друга света.

Појте, појте својој срећи,
Не дајте је из свог круга!
Само срећа нек је права,
Као што је моја туга.

Усклик ваша радовања
Жице срца мога њија, —
Гласи среће, — гласи бола, —
Па ипак је хармонија.

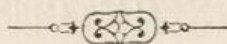
Ујем да си блед у лицу,
А с њега се туга смеши;
Зар ти немаш таку тицу,
Која уме да те теши?

Ако немаш тицу своју,
Што ти гали дане, ноћи,
А ти почуј тицу моју,
Која пева: „Све ће проћи!“

На груди ми тица слети,
Ту рашири крила мека,
Па ми вели: „Ни бриге ти,
Свакој рани има лека!“

Па још дода: „Коло среће
У брзом се хуку врти;
Боли твоји трајат' не ће,
Ни по часа после смрти!“

а-л то беше санак,
Као и све друго?!....
— Ја уснух себе
Више ова света;
У оном вису,
Куд не стижу живи;
Нађох се тамо
— За часак само;
И за тај часак
Прегледах тајне,
Чудества многа,
И видех оком,
Или душом само,
Вишњега бога.

„Како дође амо?“
Запита ме боже.
А ја му рекох:
Ти ми поможе!
Болове оне,
И јаде големе,
Које си ми дао,
За часак један
Под ноге сам мето',
На њих сам стао.
Тако се дигох
И — до тебе стигох.

А бог ми рече:

„Сад се врати доле,
Па поштуј јаде,
Поштуј своје боле,
И носи свима
Земским патницима
С поруком божјом
Најлепшега дара:
Бол нек вас диже,
Нек вас не обара!“

И ја сам о том
Премишљао дуго
— — Да-л то беше санак,
Као и све друго...

Већ девет година на ранама леже,
К'о девет копрена,
Одатканих, оплетених нитом
Уздисајних трена.

Већ девет година на ранама леже,
К'о девет копрена,
Над срцем ми, над иконом, где је
Жива слика њена.

Све више копрена на ранама леже,
Ту на левој страни;
Тај живопис божи и време га чува
И време га храни.

Видиш ону звезду горе“,
Астроном ми један рек’о,
„Мозак стане, кад помислиш,
Како ј’ звезда та далеко.“

„Далеко је, високо је, —
Сто година дугих прође,
Докле њена светла зрака
До нашега ока дође.“

„Ми видимо звезду ову,
Видимо је како трепти,
А ње можда давно није,
— Верујеш ли?“ — Верујем ти!

Јер с' и мени кашто чини,
У сред ноћи сам стојећи,
К'о да чујем слатке гласе,
К'о да чујем миле речи.

Чини ми се к'о да видим
Светло лице звезде своје;
Ја је видим, ја је видим,
— А ње давно нестало је...

ад разумем вечност шта је,
И бескрајност колика је.

Ко је мери мером среће,
Тај је никад схватит' не ће.

Ако хоће да је схвати,
Мора боле осећати.

Срећан срећом за њом гине,
— Ал' остаје још празнине.

Њена с' међа тужном крије,
— Ал' бол ипак испуни је.

кер, кармин, ултрамарин,
То су само бледе шаре,
Да су сузе разне боје,
Ја бих от'ш'о у сликаре.

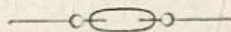
Молов'о бих слике ведре,
Све што оку вашем прија:
Месечина како ј' мека. —
Како звезда јато сија.

Како лепо зора руди; —
Како с' дивно сунце рађа; —
А на мора мирних груди
Како сретно плови лађа.

Како у вис шева лета; —
Како неву грли срећа; —
Како красно ружа цвета; —
Како ј' живот пун пролећа.

Таке слике ја бих свету
Брже него песме дао,
Ником никад не бих рек'о,
Чиме сам их моловао.

Месечина кад прелије боле,
И кроз јаде дуне поноћ сива,
Замирише од горе, од доле, —
И обоје у једно се слива.

Размакну се простори бескрајни,
Растворе се времена таласи,
Тад задркћу васионе широм
Тихих звона надземаљски гласи.

Васиона храмом се саздава, —
Христос сиђе с иконе престолне,
Из путира, где су општи боли
Причешћује појединце болне.

Из путира, где су општи боли
Свих срдаца, свикол'ких времена,
С честицама и суза и крви,
За патнике што је проливена.

Ко окуси, миром се озрачи,
Осети се целином исцељен,
Није више самоћом пригушен,
Није више од света одељен.

Многи дођу, ал' су још неспремни,
А анђели тад запоје кругом:
Иди, иди, па се скоро врати
С пречишћеном, с узвишеном тугом.

ешто си рећи хтела
Кад више ниси могла;
Уста ти беху нема,
— Ал' суза ти помогла.

Онда сам сузу збрис'о,
Сад је разумем тек,
Ти с' чеду нашем, Смиљци,
Видила кратак век.

А сјајак у тој сузи,
И тај разумем сад, —
Твојој је српској души
У деци био над.

И ти си рећи хтела :

„Кад Смиљку отме ноћ — — “
Разумем, ох, разумем! —
Ал' где ми је та моћ? ...

И испуни се слутња
Самртног часа твог,
Мезимче моје драго,
И то ми узе бог.

Сад често у сну чујем
Дечице моје глас:
„Де год је Српче које,
Љуби га, ради нас!“

И тог је гласа тако
Рајски утешна моћ,
Од гласа тог се ведри
Жалости моје ноћ !

И читав врт се створи,
У њему цвећа шар, —
И ја по врту ходим
И берем цвеће, стар.

Па вијући умрлим
У спомен невен сплет,
Чини ми с' ка' да грлим
Цео будући свет.

СРПСКА КЊИЖАРА
БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА У НОВОМЕ САДУ
 препоручује поштованој српској читалачкој публици
 ова нова и најновија издања :

РОМЕО И ЈУЛИЈА трагедија у пет чинова од В. Шекспира с енглеског превео Др. ЛАЗА КОСТИЋ. Цена 30 н.	ДЕМОН ИГРЕ (КОЦКАЊА) кривичан догађај Цена 40 новч.	МИЛОШ ОБИЛИЋ српска нар. певанија у 3 књиге а осамнаест песама. Свака књ. 15 н. Целокупно 45 нов.
ВРАГОЛИЈЕ НЕСТАШЛУЦИ ПРИЧЕ И ПРИЛИКЕ из ђачког живота написао К. Костић. Цена 50 новчића.	СИЛОАН и МИЛЕНА роман Милов. Видаковића. Цена 70 новч.	ЧЕТИР МЕСЕЦА на МОРУ приповетка Жил Верна. Цена 60 нов.
КРВАВИ КРСТ занимљив роман превод с енглеског. Цена 75 новч.	КОБНА ЗАКЛЕТВА роман из енгл. живота по немачком преводу с енглеског Цена 80 новч.	ПЕВАНИЈА ЗМАЈ-Ј. ЈОВАНОВИЋА целокупно дело у десет свезака (80 вел. табака) Цена издању за народ 4 ф. Дивот-изд. 6-50 ф.

Ко у групи од ових горе наведених књига купи, добија:

на 2 или 3 фор. 20 процената	на 8 фор. — 33 ¹ / ₃ процената
" 4 " 25 "	" 10 " — 40 "
" 6 " 30 "	

толико дакле процен. приде у књигама нашег издања

